

Motion till riksdagen 2010/11:So592

av Eva Olofsson m.fl. (V)

Kvinnor med funktionsnedsättning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning om levnadsvillkoren för kvinnor och flickor med funktionsnedsättning och hur de kan förbättras.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att, i en utredning om levnadsvillkoren för kvinnor och flickor med funktionsnedsättning, särskilt belysa frågan om mäns våld.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett jämställdhetsperspektiv i den framtida strategin för funktionshinderspolitiken.

Motivering

Kvinnor med funktionsnedsättning är en grupp som är dubbelt utsatta. Dels genom könsmaktsordningen där mannen är norm och kvinnor som grupp underordnade män som grupp, dels genom den diskriminering som drabbar människor med funktionsnedsättning.

I regeringens skrivelse 2009/10:166 Uppföljning av den nationella handlingsplanen för handikappolitiken och grunden för en strategi framåt, konstateras att pojkar och män med funktionsnedsättning tilldelas del av en större del av samhällets insatser än vad kvinnor gör. Detta gäller inom såväl arbetsmarknads- och socialförsäkringsområdena som insatser som beviljas enligt SoL (socialtjänstlagen) och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Ett exempel på detta är att Försäkringskassan betalar ut mer bilstöd och assistansersättning till män än till kvinnor.

I Socialstyrelsens rapport Mot en mer jämställd sjukvård och socialtjänst (2008-131-1) har man undersökt beviljandet av insatser till personer med funktionsnedsättning ur ett könsperspektiv. Särskilt stora är skillnaderna när

Fel! Okänt namn på

det gäller LSS-insatser till unga, där pojkars andel av insatserna uppgår till nästan två tredjedelar. Av samtliga som beviljades LSS-insatser var 56 procent män och det fanns en tydlig övervikt åt männens håll när det gällde alla typer av LSS-insatser. Enligt Socialstyrelsen är det tveksamt om hela överrepresentationen kan förklaras med det faktum att det är fler män än kvinnor som tillhör de grupper som har rätt till LSS-insatser. Vad gäller SoL-insatser var det fler män som beviljas särskilt boende, medan fler kvinnor beviljades hemtjänst.

När det gäller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är män överrepresenterade. Den större delen av forskningen och utvecklingen av insatser för gruppen har tillägnats män och pojkar. Det har konstaterats att situationen för kvinnor och flickor med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ofta ser väldigt annorlunda ut, men forskning och åtgärder har blivit eftersatta.

Exemplen på ojämställdhet på funktionshindersområdet är flera, men trots dessa exempel råder det ändå stora brister när det gäller kunskapsläget på området och könsskillnaderna uppmärksammas väldigt sällan. Det finns behov av att synliggöra dessa frågor ytterligare. Det finns därför anledning att tillsätta en utredning om levnadsvillkoren för kvinnor och flickor med funktionsnedsättning och hur de kan förbättras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Den kanske bäst belysta delen av levnadsvillkoren för kvinnor med funktionsnedsättning är frågan om mäns våld mot dem.

FN:s kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor uppmanar i sin rapport från 2008 Sverige att anstränga sig ytterligare för att bekämpa våldet mot kvinnor med funktionsnedsättning. Kommittén beklagar bl.a. att det saknas uppgifter om våldet mot denna grupp av kvinnor och att de utsätts för diskriminering när det gäller skydd mot våld. Utredningsinstitutet HAN-DU kom i maj 2007 med en rapport om omfattningen av mäns våld mot kvinnor med funktionsnedsättning.

Rapporten visade att kvinnor med funktionsnedsättning i allmänhet utsätts för mäns våld i ungefär lika hög grad som kvinnor utan funktionsnedsättning. Det fanns dock vissa skillnader. Det var vanligare att kvinnor med funktionsnedsättning blev kallade nedsättande saker och att männen fick dem att känna sig underlägsna.

När det gäller kvinnor med måttlig eller lindrig intellektuell funktionsnedsättning verkar deras situation vara särskilt bekymmersam. En fjärdedel av kvinnorna som lever i ett förhållande uppger att deras nuvarande partner är våldsam mot dem och en tredjedel hade blivit slagna innan de fyllt 15 år. En av fem kvinnor med intellektuell funktionsnedsättning har försökt ta sitt liv.

Enligt en undersökning från Riksförbundet för social och mental hälsa (RSMH) har 70 procent av de kvinnor som kommer i kontakt med psykiatrin någon gång varit utsatta för fysiska eller sexuella övergrepp. Även Socialstyrelsen har i undersökningen av våld mot kvinnor med psykisk funktionsnedsättning (2005) visat på att denna grupp av kvinnor är mer utsatta för våld än andra kvinnor.

Jämförelser tyder på att dessa kvinnor även utsätts för sexuellt våld i högre utsträckning än kvinnor utan psykisk funktionsnedsättning. Samtidigt

konstateras att kunskapen och medvetenheten om problemen är starkt begränsade, vilket leder till att kvinnornas behov ofta förbises. Mäns våld mot kvinnor med funktionsnedsättning kan vara särskilt svårt för omgivningen att upptäcka eftersom kvinnan ofta är beroende av förövaren när det gäller dagliga behov som mat, sömn och hygien.

Det kan även vara förövaren som bistår kvinnan när det gäller kommunikation med omvärlden, i kontakter med myndigheter, skola, vänner osv. En kvinna med en funktionsnedsättning kan även ha svårt att själv skaffa hjälp för att komma ur en relation med en våldsam man. Även kvinnor med intellektuella funktionshinder är särskilt utsatta.

Enligt Socialstyrelsen saknar många kvinnojourer möjlighet att ta emot kvinnor med psykisk funktionsnedsättning. Handikappombudsmannen visar också i en rapport (2003) att kvinno- och brottsofferjourerna har svårt att ta emot kvinnor med fysisk funktionsnedsättning. Detta trots att dessa kvinnor precis som kvinnor utan funktionsnedsättningar ofta måste fly från sina hem vid misshandel i en nära relation.

Utvecklingscentrum Dubbelt Utsatt gjorde i december 2007 en undersökning om huruvida kommunerna i Västra Götaland i sina handlingsplaner gällande mäns våld mot kvinnor hade med ett aktivt arbete när det gällde stöd till kvinnor med funktionsnedsättning som utsätts för våld. Resultatet var nedslående. Sammanfattningsvis kan sägas att Västra Götalands kommuner inte alls arbetade med frågan om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning. Det fanns dock en klar vilja att ändra på detta.

Kommunerna måste ta sitt ansvar för att tillgodose kompetent stöd till samtliga våldsutsatta kvinnor som söker hjälp. De måste utbilda socialtjänstens personal, men också personal som arbetar med personer med funktionsnedsättningar och äldre. Kunskapen om mäns våld mot kvinnor måste förbättras rejält, inte minst gäller det kunskap för att förbättra stödet till våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättningar.

För att göra nationellt centrum för kvinnofrid tillgängligt även för kvinnor som är döva och hörselskadade anser Vänsterpartiet att en möjlighet att kommunicera via dövtolk bör införas.

Ofta kan själva funktionsnedsättningen försvåra för den våldsutsatta kvinnan i hennes kontakt med rättsväsendet. Det handlar om kommunikations- och samarbetssvårigheter, men dessvärre även om hur kvinnans trovärdighet bedöms. Mot bakgrund av den extremt svåra situation som dessa kvinnor befinner sig i, bör därför frågan om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning belysas särskilt i ovan nämnda utredning. Utredningen bör komma med konkreta förslag på hur situationen för kvinnor med funktionsnedsättning som är utsatta för mäns våld kan underlättas.

Vad som ovan anförs om att i en utredning om levnadsvillkoren för kvinnor och flickor med funktionsnedsättningar särskilt belysa frågan om mäns våld bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Många hade förväntat sig att regeringen i skrivelsen om uppföljning av handlingsplanen för handikappolitiken skulle lägga upp en strategi för framtiden. I stället sköt man frågorna på framtiden och en strategi ska nu vara under framtagande för att läggas fram under 2011. I detta arbete måste regeringen

Fel! Okänt namn på

anlägga ett jämställdhetsperspektiv. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 22 oktober 2010

Eva Olofsson (V)

Bengt Berg (V)

Rossana Dinamarca (V)

Lena Olsson (V)

Marianne Berg (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Mia Sydow Mölleby (V)